

[AM2021.10.15H]

Højesterets KENDELSE - 15. oktober 2021 - Sag 3/2021

Referatforbud i forhold til gengivelse af tiltaltes navn i forbindelse med sigtelserne

Anklagemyndigheden mod S , (advokat Karoline Døssing Normann)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Retten i Roskilde den 10. september 2020 (9- 949/2020) og af Østre Landsrets 11. afdeling den 9. oktober 2020 (S-2440-20).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Lars Hjortnæs, Oliver Talevski og Jan Schans Christensen.

Påstande

S har nedlagt påstand om, at det tillades ham at sende et brev af 3. august 2020 til pressen og at modtage overvåget besøg af journalist X1 fra Wall Street Journal, journalist X2 fra DR, en journalist fra Ritzau, en repræsentant fra Amnesty Internationals danske afdeling og menneskerettighedsadvokaten X3 fra USA.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse af landsrettens kendelse.

Sagsfremstilling

Den 4. februar 2020 blev S fremstillet i grundlovsforhør og i sagens forhold 1 og 2 sigtet for i forening med yderligere to personer, der ligeledes blev fremstillet, at have overtrådt

- straffelovens § 108, stk. 1, om ulovlig efterretningsvirksomhed ved i perioden 2012 til 2018 at have indsamlet oplysninger om enkeltpersoner og virksomheder i Danmark og i udlandet og have videregivet disse til en saudiarabisk efterretningstjeneste, og
- straffelovens § 136, stk. 2, om offentlig billigelse af terrorhandlinger ved fra den 22. september 2018 at have billigt angrebet på en militærparade i Ahwaz i Iran, der var blevet begået tidligere samme dag.

Retten afsagde i retsmødet kendelse om, at S og de to medsigtede skulle varetægtsfængsles, idet der var begrundet mistanke om, at de havde gjort sig skyldig i forhold 1, og bestemte grunde til at antage, at de på fri fod ville unddrage sig forfølgningen og vanskeliggøre forfølgningen i sagen, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1 og 3.

I et retsmøde den 11. juni 2020 blev S og de samme medsigtede i sagens forhold 3-5 yderligere sigtet for at have overtrådt

- straffelovens § 114 b, nr. 2, jf. til dels § 21, om terrorfinansiering og forsøg herpå ved i perioden 2012 til 2018 at have tilvejebragt eller indsamlet, til dels forsøgt herpå, ikke under 20 mio. kr. fra en saudiarabisk efterretningstjeneste til en person, en gruppe eller sammenslutning, der begår eller har til hensigt at begå handlinger omfattet af straffelovens § 114 eller § 114 a,
- straffelovens § 114 e om terrorfremmende handlinger ved i perioden 2012 til ultimo 2018 som to-neangivende medlemmer af ASMLA (Arab Struggle Movement for the Liberation of Ahwaz) at have fremmet virksomheden for personer eller grupperinger, der opererer i Iran, ved at støtte dem med rådgivning, anvisninger og materiel til at udføre handlinger omfattet af straffelovens § 114, stk. 1, nr. 1-8, i Ahwaz-regionen i Iran, og
- straffelovens § 108, stk. 2, jf. stk. 1, om ulovlig efterretningsvirksomhed om militære anliggender ved i perioden 2012 til 2018 at have indsamlet efterretninger om iranske militære anliggender og videregivet dem til en saudiarabisk efterretningstjeneste.

S og de to medsigtede blev endvidere i sagens forhold 6, 7 og 8 hver især sigtet for selvstændig overtrædelse af

- straffelovens § 114 b, nr. 2, jf. § 21, om forsøg på terrorfinansiering ved den 30. november 2017 i en Whatsapp-samtale med en ikke nærmere identificeret person at have anmodet den pågældende om 5 mio. euro, bl.a. til aserbajdsjanske, kurdiske og balochiske organisationers terrorrelaterede aktiviteter i og udenfor Iran.

Retten afsagde i retsmødet kendelse om, at S og de to medsigtede skulle forblive varetægtsfængslede, da mistankegrundlaget vedrørende forhold 1 fortsat var til stede, da der var begrundet mistanke om, at de sigtede havde gjort sig skyldige i de nu rejste sigtelser i forhold 3-8, og da der, også for så vidt angik forhold 1 og 3-8, var bestemte grunde til at antage, at de sigtede på fri fod ville unddrage sig forfølgningen og vanskeliggøre forfølgningen i sagen, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1 og 3.

Ved e-mail af 19. juli 2020 anmodede S ved sin forsvarer politiet om tilladelse til at modtage besøg af journalist X1 fra Wall Street Journal, journalist X2 fra DR, en journalist fra Ritzau, en repræsentant fra Amnesty Internationals danske afdeling og menneskerettighedsadvokaten X3 fra USA, hvilket politiet ved e-mail af 21. juli 2020 gav afslag på.

Ved e-mail af 7. august 2020 fremsendte forsvareren et brev af 3. august 2020, skrevet af S, til politiet og anmodede om tilladelse til at sende det til pressen, hvilket politiet ved e-mail af samme dag gav afslag på.

På forsvarerens anmodning blev politiets afslag på besøg og afsendelse af brevet indbragt for retten.

Byretten afsagde den 10. september 2020 kendelse, hvorefter det blev tilladt S at afsende brevet af 3. august 2021, bortset fra dets 2., 4. og 5. afsnit, til pressen samt modtage overvåget besøg af journalist X1

fra Wall Street Journal, journalist X2 fra DR, en journalist fra Ritzau, og en repræsentant fra Amnesty Internationals danske afdeling. Af byrettens begrundelse fremgår:

”Efter retsplejelovens § 771, stk. 1, kan en varetægtsarrestant modtage besøg i det omfang, opretholdelse af orden og sikkerhed i varetægtsfængslet tillader det. Politiet kan af hensyn til varetægtsfængslingens øjemed modsætte sig, at varetægtsarrestanten modtager besøg, eller forlange, at besøg finder sted under kontrol.

Efter retsplejelovens § 772, stk. 1, har en varetægtsarrestant ret til at modtage og afsende breve. Politiet kan gennemse brevene inden modtagelsen eller afsendelsen og skal snarest muligt udlevere eller sende brevene, medmindre indholdet vil kunne være til skade for efterforskningen.

S er sigtet og varetægtsfængslet som begrundet mistænkt for overtrædelse af straffelovens § 108, stk. 2, jf. stk. 1, § 114 b, nr. 2, til dels jf. § 21, og § 114 e. Varetægtsfængslingen er sket i medfør af bl.a. retsplejelovens § 762, stk. 1 nr. 3, hvorefter der skal foreligge bestemte grunde til at antage, at sigtede vil vanskeliggøre efterforskningen.

Ved afgørelsen af, om det skal tillades S at sende det ønskede brev til pressen, indgår herefter en afvejning af hensynet til efterforskningen i forhold til, om indholdet af brevet vil kunne være til skade for denne, og hensynet til S’ ytringsfrihed, jf. herved grundlovens § 77 og artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Brevet indeholder i 2., 4. og 5. afsnit passager med relation til den igangværende efterforskning og det, som S har forklaret under sagen. Under hensyn til navnlig sagens karakter finder retten, at afsendelse af disse dele af brevet til pressen vil kunne skade den fortsatte efterforskning i sagen, jf. retsplejelovens § 772, stk. 1, 2. pkt., sammenholdt med § 762, stk. 1, nr. 3. Den begrænsning i S’ ytringsfrihed af hensyn til efterforskningen, som dette indebærer, kan ikke anses for at være i strid med grundlovens § 77 eller artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Den resterende del af brevet indeholder ikke konkrete oplysninger om sagen, den igangværende efterforskning eller det, som S har forklaret under sagen. På den baggrund finder retten, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at antage, at afsendelse af disse dele af brevet til pressen vil kunne være til skade for efterforskningen, jf. retsplejelovens § 772, stk. 1, 2. pkt., sammenholdt med § 762, stk. 1, nr. 3. Det anklagemyndigheden har anført om hensynet til retsfølelsen, kan ikke føre til en anden vurdering.

Retten tillader herefter, at brevet sendes til pressen, under forudsætning af, at brevets 2. 4. og 5. afsnit udgår.

For så vidt angår de ønskede besøg har S tilkendegivet, at han ikke ønsker at udtale sig om sagen, men bl.a. om sit ophold i arresten, hvor han i øjeblikket er i sultestrejke, og forholdene i den forbindelse. Han har endvidere tilkendegivet, at han er indforstået med, at samtlige besøg, herunder fra Amnesty International, er politiovervågede, og at eventuelle artikler gennemlæses af anklagemyndigheden, inden de bliver bragt. I første omgang drejer besøgene af journalisterne sig ikke om artikler, men samtaler om de nævnte spørgsmål.

Også i denne forbindelse indgår en afvejning af hensynet til efterforskningen og hensynet til S' ytringsfrihed, jf. herved grundlovens § 77 og artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, og hans rettigheder som varetægtsfængslet.

Der er ikke anført konkrete grunde til, at kontrollerede besøg af de nævnte journalister og en repræsentant for Amnesty Internationals danske afdeling med henblik på samtaler om de anførte forhold vil kunne skade varetægtsfængslingens øjemed, jf. retsplejelovens § 771, stk. 1, sammenholdt med § 762, stk. 1, nr. 3.

Da der fortsat er besøgskontrol, vil besøgene være overvågede, således at politiet kan være til stede under samtaler og derved vil have mulighed for at afbryde disse, såfremt der fremkommer oplysninger, som kan skade efterforskningen af sagen.

På denne baggrund findes de forhold, som anklagemyndigheden har henvist til, ikke at kunne begrunde, at de ønskede, overvågede samtaler med navngivne journalister og en repræsentant for Amnesty Internationals danske afdeling vil kunne skade varetægtsfængslingens øjemed. Det anklagemyndigheden har anført om hensynet til retsfølelsen, kan ikke føre til en anden vurdering.

Retten har herved ikke taget stilling til, om politiet af konkrete grunde kan have grundlag for at nægte besøg af journalisten fra Ritzau eller repræsentanten fra Amnesty Internationals danske afdeling, når disse nærmere identificeres.

For så vidt angår X3 er der intet nærmere oplyst, end at hun er menneskerettighedsadvokat i USA. Retten finder, at de hensyn, der kan antages at blive varetaget ved besøg af hende, allerede varetages ved besøg af den for S beskikkede forsvarer og Amnesty Internationals danske afdeling. Herefter giver de foreliggende oplysninger ikke grundlag for at tillade besøg fra X3.

Retten tillader herefter overvågede besøg som anført nedenfor."

Anklagemyndigheden kærede byrettens kendelse, og ved kendelse af 9. oktober 2020 ændrede landsretten byrettens afgørelse således, at politiets afslag på besøg og afsendelse af brevet blev opretholdt. Af landsrettens begrundelse fremgår:

"S er sigtet og varetægtsfængslet som begrundet mistænkt for overtrædelse af straffelovens § 108, stk. 1 og 2, § 114 b, nr. 2, til dels jf. § 21, og § 114 e.

Han er varetægtsfængslet i medfør af bl.a. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, hvorefter der skal foreligge bestemte grunde til at antage, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre. Retsmøder om varetægtsfængslingen og forlængelse heraf er afholdt for lukkede døre. Det er oplyst, at S modtager overvågede besøg af sin familie.

Landsretten finder, at brevet af 3. august 2020, som S ønsker at sende til pressen, i sin helhed i væsentligt omfang vedrører sigtelseerne mod ham.

Efter en samlet vurdering af de foreliggende oplysninger, herunder det anførte i brevet af 3. august 2020, finder landsretten, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte politiets vurdering, hvorefter udsendelse af brevet til pressen og en adgang for de omhandlede personer til at besøge S i arresten med henblik på at have samtaler med ham vil kunne skade den fortsatte efterforskning i sagen, jf. retsplejelovens § 771, stk. 1, 2. pkt., og § 772, stk. 1, 2. pkt., sammenholdt med § 762, stk. 1, nr. 3. Risikoen herfor findes ikke på tilstrækkelig måde at kunne imødegås gennem kontrol af besøgene fra politiets side. Uanset om det måtte indebære en risiko for at skade efterforskningen, at S modtager kontrollerede besøg af sin familie, finder landsretten ikke grund til at øge denne risiko. Den begrænsning i S' ytringsfrihed af hensyn til efterforskningen i sagen, som afslaget indebærer, kan ikke anses for stridende mod grundlovens § 77 eller artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Herefter og da det, som S i øvrigt har anført, ikke kan føre til et andet resultat, opretholder landsretten politiets afslag."

Anbringender

S har anført navnlig, at de besøg, som han har anmodet om tilladelse til at modtage, ikke vil indebære en risiko for vanskeliggørelse af forfølgningen, idet de kan gennemføres under tilstedeværelse af politiet, hvorved det kan sikres, at samtalen ikke kommer til at dreje sig om sagen og dens efterforskning.

Det er endvidere ikke nærmere godtgjort, at afsendelse af brevet af 3. august 2020 efter dettes indhold vil kunne være til skade for efterforskningen. Brevet indeholder således alene oplysninger om hans stillingtagen i sagen, som vil være kommet frem i retsmøderne inden dørlukningen, og hans syn på Irans behandling af ahwazi-folket, som både han og ASMLA (Arab Struggle Movement for the Liberation of Ahwaz) tidligere offentligt har givet udtryk for.

Derudover skal det indgå i vurderingen, at han er ... i ASMLA, hvorfor det har stor betydning for ham at kunne komme i kontakt med medierne og Amnesty International, og at afslaget indebærer, at pressen afskæres fra nuanceret omtale af en sag med betydelig offentlig interesse, hvorom PET, udenrigsministeren og en række andre politikere allerede har udtalt sig offentligt.

Det indgreb i hans ytringsfrihed, som afslaget indebærer, er således ikke foretaget i overensstemmelse med grundlovens § 77 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte politiets vurdering, der ligger til grund for afslaget. Således indeholder brevet af 3. august 2020 oplysninger vedrørende S' forhold og sagen, der går ud over, hvad offentligheden har fået kendskab til i de åbne dele af retsmøderne i sagen. Henset hertil samt til den påsigtede kriminalitets karakter vil afsendelse af brevet være til skade for efterforskningen.

De samme hensyn gør sig gældende i forhold til de besøg, som S har anmodet om tilladelse til at modtage. Kontrol af besøgene vil endvidere ikke være egnet til at imødegå risikoen for, at besøgene fører til vanskeliggørelse af forfølgningen i sagen. Således vil politiet kunne afbryde besøget, såfremt samtalen bevæger ind på sagen og dens efterforskning, men ikke efterfølgende have nogen effektiv mulighed for at forhindre, at de besøgende refererer det sagte.

Da der således foreligger tilstrækkeligt tungtvejende hensyn til efterforskningen og forfølgningen i sagen, er det indgreb, der ved afslaget foretages i S' ytringsfrihed, ikke i strid med grundlovens § 77 eller Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10.

Højesterets begrundelse og resultat

Af de grunde, som landsretten har anført, og særligt henset til sigtelsernes karakter, tiltræder Højesteret, at der på tidspunktet for landsrettens afgørelse ikke var grundlag for at tilsidesætte politiets vurdering, hvorefter de nævnte besøg og afsendelse af brevet af 3. august 2020 ville kunne være til skade for efterforskningen og vanskeliggøre forfølgningen i sagen, jf. retsplejelovens § 771, stk. 1, 2. pkt., og § 772, stk. 1, 3. pkt., jf. § 762, stk. 1, nr. 3.

Højesteret tiltræder endvidere, at denne risiko ikke på tilstrækkelig vis ville kunne være imødegået ved undtagelse af visse dele af brevet fra afsendelse eller kontrol af besøgene, og at den begrænsning i S' ytringsfrihed, som afslaget indebærer, ikke kunne anses for stridende mod grundlovens § 77 eller artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Herefter og da det, der i øvrigt er anført af S, ikke kan føre til et andet resultat, stadfæster Højesteret landsrettens kendelse.

Højesteret har ikke herved taget stilling til, om der på nuværende tidspunkt ville være grundlag for at tilsidesætte politiets vurdering.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.